

Ser Du min stad ?

Varför krångla till det med historieböcker och sofistikerade pedagogiska hjälpmedel när den praktiska historien finns inpå knutarna. 35 elever i årskurs 4 från Östra Skolbyn lär sig Hudiskvalls historia genom en vandring i staden.

Att använda gatan som klassrum

Precis som vi i skolan studerar t.ex. geografi och biologi och lär oss hitta i stora världen och ute i naturen, borde vi också få möjlighet att studera en annan minst lika viktig miljö - vår stad.

Idag har många av oss staden som hembygd. Det är en miljö som i regel andra planerat åt oss. Den olyckliga klyfta mellan de som planerar och dem som de planerar för, kan inte väsentligt krympa förrän man på båda sidor ökar kunskap och förståelse för varandras sätt att tänka och uttrycka sig.

Staden är en öppen bok - lär dig läsa den

Till hjälp finns en fantastisk rik uppslagsbok uppslagen, men tyvärr tittar nästan ingen i den. Uppslagsboken är den stad som finns kring oss idag. Där finns, när vi tittar efter, mängder av exempel på miljöer som vi vet att vi tycker om, hus som är vackra eller fula, platser som är spännande eller trista.

Vi måste sortera och ställa oss en rad frågor. Varför tycker jag om den ena miljön och inte den andra ? Vad är det som skiljer det vackra från det fula ? Vad gör en upplevelse spännande och en annan trist ? Först då kan vi bedöma och sätta ord på de känslor som miljön ger oss. Först då kan vi tala om hur det som vi vill ha skall se ut.

Upplev staden

Ett sätt att öva upp sin iakttagningsförmåga och bli säkrare i sin bedömning av miljön, är att gå från de egna, subjektiva upplevelserna av den. Med sina fem sinnen som enda redskap kan man undersöka en plats, en gata. Koncentrerar man dessutom upplevelserna till ett sinne i taget, fördjupas ens kunskap om en begränsad del av miljön.

Staden är rik. Den är rik på byggnader, miljöer och intryck, rik på människor, händelser och liv. Vi kan uppleva den rikedom och ta den till oss, men också inte att se den eller låta den angå oss.

Text och Bild

Roland Waax
Långgatan 32
824 52 HUDISKVALL
0650-12600

Text och Bild

Roland Waax
Långgatan 32
824 52 HUDIKSVALL
0650-12600

Gatan som klassrum

Rikedomen är beroende av sin motsats - fattigdomen. Våra upplevelser av staden pendlar där emellan.

Staden kan vara rik på märk-
värdiga byggnader och miljöer
som lockar besökare utifrån.
Rikedomen kan finnas i det en-
skilda huset, i dess utsökta
snickerier, skulpturer, ornament

o.s.v. Rikedomen kan också vara god kvalitet och vara väl så stor hos en enkel, som hos en påkostad byggnad. Kanske är det en rikedom att vara sparsam, att utforma miljön med just så mycket omsorg som behövs? Det svåra är bara att veta vad som är lagom.

I utformningen av stadens byggnader är rikedom lätt att se. Fattigdomen också. Det är byggnadens detaljer som gör den rik på upplevelser. De olika detaljerna bildar tillsammans en helhet. För att uppleva helheten måste vi se på och beskriva byggnaden bit för bit. På mina stadsvandringar brukar jag säga att de gamla byggnaderna "talar" till oss.

Det kan vara en mycket vardaglig bit av fasaden, ett fönster, en skada i putsen, ett trasigt stuprör o.s.v. Man kan fundera över vad som behöver göras åt den, hur gammal den är, vad den haft för färg, vad jag tycker om den o.s.v. Blicken glider sedan vidare till en annan detalj, till en annan del av fasaden som då fångar min uppmärksamhet. En intresseväckande byggnad ger liv åt betraktarens fantasi.

På Fiskarstans hemsida kan Du själv vandra i de gamla kvarteren och se "som det var en gång"
<http://www.waax.se/Fiskarstan/>

I dagens byggande formas fasaderna med ett system av detaljer. Den blir fattig och tappar snart intresse hos betraktaren. En enda blick talar om hur hela fasaden ser ut. Intrycket skiftar inte i nyans. Den bryr sig inte om mig och avvisar min fantasi.

Rikedomen i stadsupplevelsen påverkas naturligtvis inte bara av synintrycken. Alla sinnen bidrar med impulser. Med olika styrka hämtar varje sinne sina impulser från stadens byggnader och miljö. En banal händelse kan bli en rik upplevelse om vi tillåter oss att känna efter. Promenaden i parken kan kännas rik om man luktar sig fram, vägen dit blir annorlunda om vi lyssnar oss fram, vägen hem helt ny om vi känner oss fram.

På samma sätt som vi slutar iaktta det vi dagligen ser på, slutar

Gatan som klassrum

---

vi också att märka stadens dagliga lukt, höra gatornas dagliga ljud och känna fötternas dagliga steg i samma trappor. Våra sinnen ställer in sig på ett genomsnitt av intryck från omgivningen. De reagerar bara på avvikelserna från de dagliga.

Staden lever

Vi lever i staden. Verksamheter präglar staden och i sin tur bebyggelsen. Näringslivet har avgjort vilka resurser som staden och människorna i den har att förfoga över. Genom erfarenhet har vi lärt oss vilket liv som finns innanför väggarna. Utseendet har blivit en symbol för verksamheten i vår kultur.

Bostad och arbetsplats behöver var och en ha för sitt liv i staden, och för detta har vi byggt hus. I de flesta fall går det att på långt håll gissa vad husen innehåller. Vi ser ett kontorshus, en bilverkstad, en bank, ett bostadshus o.s.v. Sitter fönstren tätt, finns lysrör i taket, saknas gardiner och blommor i fönstren, ja då är det ett kontor. Syns gardiner och blommorna bor helt visst någon där.

Om hus skall leva måste det också användas. Ett dött hus är alltid mycket påtagligt. Det evakuerade hyreshuset ger oss obehagskänslor. Den övergivna fabriken är dystert. Inför den nedlagda butiken känner vi oss bestulna, även om vi inte vet vad vi blivit av med. Där människor verkar finns också liv och rörelse.

Jag har i den här berättelsen talat mycket om den gamla staden och de gamla husen. De beror på att jag känner mig hemma där. Den staden har för mig historia, ordning, kunskap, rikedom och liv. Jag vill att staden skall finnas kvar och jag förutsätter att den skall förändras och utvecklas utan att kvaliteter skall förödas.

Staden som uppslagsbok och gatan som klassrum finns för oss alla, unga och gamla. Men vi måste också använda oss av deras möjlighet genom att se, fråga och läsa.

Betrakta min stad, se efter hur den ser ut och känn efter vilka känslor den ger dig. Efter en vandring i Hudiksvall kommer det att finnas en mängd minnen, intryck, föreställningar och värderingar i ditt huvud om min stad.

*.. gör **Hudiksvall** till din
" huvudstad "*

Roland Waax

Mars 2007

Text och Bild

Roland Waax
Långgatan 32
824 52 HUDIKSVALL
0650-12600